

BLENDOW

LEXNOVA

LEXNOVA NYHETER

Gränskontrollant fälls för att ha skyddat kollega

Publicerad

28 NOV 2023

En gränskontrollant på Arlanda underlät att rapportera om en kollega som han var skyldig att kontrollera och som hade landat och skulle passera tullen. Enligt ett vittne ville han inte ”sätta en kollega i skiten”. Han friades för tjänstefel i tingsrätten men fälls i hovrätten.

En gränskontrollant har till uppgift att kontrollera gränsen och i den uppgiften ingår bland annat stoppa, förhindra eller förebygga gränsöverskridande brottslighet. En gränskontrollant på Arlanda åtalades för tjänstefel då han ska ha ”underlåtit att lämna fullständiga uppgifter om sina iakttagelser i samband med att en person varit föremål för viss inresekontroll”.

Underlåtenheten bestod i att mannen inte upprättade en fullständig rapport. Han utelämnade uppgift om passagerarens medresenär, som var en kollega till honom. Genom detta åsidosatte han, enligt åtalet, vid sin myndighetsutövning vad som gällde för uppgiften som gränskontrollant.

Mannen har sedan 2014 arbetat som gränskontrollant på Arlanda. Arbetet innebär kontroll av inresande och utresande. I arbetet används flera datasystem, bland annat ett system som kallas gränskontrollen (eller gränsklienten) och ett som kallas PITA. Båda systemen bygger på uppgifter och information om flygpassagerare.

Den aktuella dagen fanns en anteckning i PITA-systemet om att en ”dold kontroll” skulle göras av en så kallad fokusperson som skulle komma med en viss flight och att bland annat resesällskap skulle antecknas. Det framgick också att fokuspersonen varit sambokad på resan med en annan person. Resesällskapet angavs med fullständigt namn och personnummer, och var en person som tidigare arbetat på Arlanda som gränskontrollant.

Både fokuspersonen och resesällskapet kontrollerades av den tilltalade. När inresekontrollen var klar kontaktade den tilltalade sin gruppchef för att prata om den uppkomna situationen. Mannen skrev en rapport och avslutade PITA-ärendet utan att nämna kollegan. När han var på väg hem ringde en

gruppchef för PITA-gruppen till honom och sa att han skulle göra om sin rapport och anteckna att kollegan hade varit medresenär.

Gränskontrollanten återvände till arbetet för att ändra i rapporten. Han ringde också till NOA (polisens nationella operativa avdelning) och berättade om ändringen.

Gränskontrollanten uppgav att personalen var och hade under en längre period varit underbemannade på arbetsplatsen. Det var stressigt och de behövde göra många snabba omflyttningar för att klara situationen löpande. Det är också flera program som behöver startas upp på datorn när man loggar upp sig på en ny plats. Det hade påtalats att det var en brist att bland annat PITA inte startade upp automatiskt i anslutning till att man loggade in.

Han missade att starta PITA-systemet. Han hade inte tidigare i PITA sett att det skulle komma en fokusperson under dagen och hade heller inte blivit informerad om det, vilket annars är brukligt. Han startade upp Gränskontrollen. En person som han kände igen som en tidigare kollega kom fram och han kontrollerade dennes SIS-uppgifter i passet och släppte sedan igenom honom. Efter denne kom den man som sedan visade sig vara fokusperson fram till honom. Gränskontrollen markerade att det skulle göras en så kallad dold kontroll (vilket bland annat innebar att eventuellt resesällskap skulle noteras).

Han funderade då över om han skulle notera kollegan som medresenär. Han hade dock inte gjort några närmare iakttagelser angående huruvida de hade pratat med varandra eller stod tillsammans innan kontrollen varför han blev osäker på om de reste tillsammans.

Eftersom han var osäker på om uppgiften var tillräcklig och om kollegan verkligen varit i sällskap med fokuspersonen gjorde han ingen anteckning om resesällskap.

Det var först när gruppchefen ringde honom som han fick veta att kollegan hade sambokat resan med fokuspersonen och därmed borde ha antecknats. Han åkte tillbaka till jobbet och skickade en ny rapport.

Attunda tingsrätt ansåg att det brast i uppsåtet och att oaktsamheten inte var tillräcklig. Att mannen av förbiseende inte startat upp PITA-systemet och heller inte i efterhand, i samband med att han avslutade ärendet i PITA, kontrollerat uppgifterna däri kan, med hänsyn till vad han uppgett om den pressade arbetssituationen och att han blivit inkallad när flighten redan landat och att det då var många personer i kö, inte anses ha varit så oaktsamt att det är straffbart som tjänstefel. Inte heller i övrigt har hans agerande varit så oaktsamt att det ska föranleda ansvar för tjänstefel. Åtalet skulle därför ogillas.

Åklagaren överklagade till Svea hovrätt. Hovrätten konstaterar att den tilltalade har berättat att en gränskontrollant inte ska anteckna uppgifter om en medresenär om det föreligger osäkerhet i frågan om denne är i resesällskap med en fokusperson.

Den naturliga utgångspunkten för honom borde alltså ha varit att inte vidta några åtgärder överhuvudtaget. I stället har han hört av sig till gruppchefen och ställt frågor till denne om den uppkomna situationen.

Ytterligare ett skäl som den tilltalade fört fram som förklaring till varför han utelämnade uppgifter om fokuspersonens medresenär ur rapporten var för att han var osäker på om en gränskontrollant ska inkludera en kollega i en rapport av aktuellt slag. Det måste dock ha stått fullständigt klart för honom efter att ha pratat med gruppchefen att detta inte var ett godtagbart skäl för att utelämna uppgifterna, eftersom denne sagt till honom att behandla kollegan som en vanlig resenär.

Hovrätten beaktar vidare det faktum att den tilltalade sa till sin gruppchef att han exkluderade

medresenärens namn ur rapporten bland annat eftersom han inte ”ville sätta en kollega i skiten”. Därmed anser hovrätten att utredningen i målet motbevisar de skäl den tilltalade gett som förklaringar för sin underlåtenhet. I stället är det genom utredningen styrkt att han måste ha förstått att hans uppgift var att lämna information om medresenären i rapporten och att han avsiktligt underlät att göra det. Han har därmed begått gärningen uppsåtligt och åtalet är styrkt.

Han har brutit i den objektivitet han har haft att iaktta som gränskontrollant. Han har vidare åsidosatt en av huvuduppgifterna inom sitt yrke. Gärningen är begången med uppsåt. Vid dessa förhållanden kan gärningen inte anses som ringa. Han ska därför dömas för tjänstefel till 80 dagsböter.

Mikael Kindbom

Instans: Hovrätterna

Rättsområden: [Övrig arbetsrätt](#), [Brott mot samhället](#), [Sjö- och transporträtt](#), [Påföljd](#), [Tullrätt](#)

LEXNOVA NYHETER

Juridisk nyhetsbevakning och rättsdatabas

Blendow Lexnova är Sveriges mest omfattande juridiska nyhetstjänst. Vår bevakning innefattar rättsfall, lagstiftning och förarbeten inom samtliga rättsområden. Genom skraddarsydda bevakningsprofiler säkerställer du kontinuerlig uppdatering av rätt information och slipper nyhetsflöden som inte berör dig.

Läs mer på lexnova.se/nyheter